

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.
Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/4 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din.
Inserati se zaračunajo po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Pogumno v boj!

Sedanji režim v Jugoslaviji se je odločil, da uvede brezobzirno diktaturo kakor obstoja v Italiji. Mussolini in Pašić postopata popolnoma dogovorno. Sklenila sta, da eden v Italiji, drugi v Jugoslaviji, uničita vsako opozicijo in onemogočita demokracijo. Vzela sta pod svoje okrilje tudi romunsko in bolgarsko gospodo, ki tlačita kmetstvo in delavsko sirotinjo. Tako stojimo na jugu Evrope pred velikim blokom kapitalistov in veleposesnikov proti delovnim stanovom in so ogroženi demokratizem, parlamentarizem in samoodločba ljudstva.

To je resna preizkušnja in na kmetsko-delavskem ljudstvu je, da jo prestane in začne, oziroma nadaljuje enotno, smotreno, požrtvovalno borbo proti reakciji, dokler je enkrat za vselej ne zruši.

Mi si ne smemo v nobenem oziru prikrivati resnosti položaja v naši državi. Pašić, oziroma njegova radikalna stranka se ne bo ustrašila prav nobenega sredstva, da ustoliči diktaturo in jo utrdi. Razpust HRSS, preganjanje njenih voditeljev in onemogočenje njenih kandidatur je šele začetek. Vlada bo vse, prav vse poizkusila, da dobi v bodočem parlamentu večino; ako pa vzlic vsemu nasilju propade, bo skušala mobilizirati proti ljudstvu vse sile, s katerimi razpolaga. Ponavljalo se bo to, kar se je godilo in se godi dalje v Italiji; Pašić bo točno posnemal Mussolinija in skušal oblast obdržati natančno z istimi sredstvi kakor italijanski diktator.

Med ta sredstva spada zraven golega nasilja zvijača. Med vsemi strankami bo režim iskal ljudi, ki bi mu bili voljni služiti. Da se pri nas prav tako kakor drugod dobijo vedno ljudje, ki za osebni dobiček dajo sebe na razpolago onemu, ki ima vsakokratno oblast v rokah, to je znana stvar. Toda režim bo iskal tudi takih, ki so sicer dobri in poštene, se pa boje bošacer dobri in poštene, se pa boje bošacer in ne gredo radi proti vladajočim, ampak so pripravljeni na kompromise. Tako je delal tudi Mussolini in je na ta način razbil staro liberalno stranko v Italiji ter naredil po tej poti nekaj, čeprav ne veliko škode tudi italijanski ljudski stranki.

Pašić-Pribičevićeva vlada že precej časa poje na to piščalko. Zlasti se obrača na katoliške cerkvene kroge, češ, Cerkev je dolžna podpirati vladno, duhovščina ima od tega le dobiček, od opozicije pa samo zgubo, ne spamejno je, če Cerkev simpatizira s socialnimi strankami, z delavskimi stanov, z demokracijo, Cerkev bi morala podpirati one, ki imajo vso moč in denar, ker le-ti se ji lahko tudi oddolžijo. »Narod« in »Jutro« že dolgo brenkata na te strune, zadnje čase pa celo močno in sumljivo.

To pripovedujemo zato, da bo vsak vedel, kakšne stvari ima gospod Pašić v torbici in da bo vsak na to primerno pripravljen. Vnaprej pa lahko povemo, da bo Pašić pri Slovencih v tem oziru našel prav tako malo odziva kakor Mussolini pri laških ljudovcih. Slovenski katoličani bodo ostali trdi in nezlomljivi ter bodo v svoji SLS dosledno branili na-

čela demokracije in krščanskega socializma.

Bodočnost nam je naložila, prav tako kakor se je zgodilo to v Italiji, nalogo, da korakamo na čelo celokupni opoziciji ljudstva proti diktaturi manjšine cencarskih velekapitalistov. Čakajo nas torej viharji časi in treba nam je poguma, junaštva, vztrajnosti. Poglejmo v Italijo! Tam se navzlic dveletni strahovladi nekega človeka, ki je navaden morilec, popotari, poštene socialisti in demokrati držijo kakor skala sredi razburkanega morja. Nič jih ne omaje, nič ne plaši, nič ne premakne in ne oslabi. Fašisti ubijajo, požigajo, plenijo — opozicija ne molči, opozicija se ne umakne, opozicija se ne ukloni. Odpadli so slabiši in oportunisti. Spričo tega se diktatura mora zrušiti. Tudi pri nas se bo, tembolj, ker je postavljena na samo nemoralno, korupcijo in razdiranje vsega dobrega.

Ti, delovno ljudstvo, kolikor te je, kar je poštenega — vse se mora združiti okoli SLS za to, da se zruši diktatura nepoštenja in nasilja par belgrajskih magnatov in izkoriščevalcev ljudstva.

Politični pregled.

Pri nas.

Vladni stranki, ki sta se protipostavno polastili državnega krmila, predstavljata danes najsramotnejši režim, ki ga ljudstvo ne pomni. Absolutistični PPŽ režim se zaveda, da mu ljudstvo ni poverilo vlade in da ga v enem mesecu doleti ponovno ljudska sodba. Iz strahu pred kaznijo za vse strahote nasilja in korupcije hoče še dalje pokoriti ljudsko voljo in politični pregled zadnjega tedna nam nudi le pregled nasilstev.

Tekom decembra se je naša vlada pečala s porazmeščenjem agitatorjev in priganjačev, katerih je žalbog največ našla med vzgojitelji naše mladine. K svetemu večeru je sklenila obznana proti HRSS. Z izvajanjem obznane se je počakalo deset dni v upanju, da se bo hrvaški narod iz strahu pred balkanskimi fašisti razbežal v one politične stranke, kot bi vlada želela. Ta nakana vlade ni uspela in notranji minister je poslal v Zagreb novoletno voščilo: obznano. Utemeljevanje obznane po vladi je ničevno. Izjemni zakon o zaščiti države prepoveduje komunistične ali marksistične organizacije, ki imajo namen obstoječi državni in gospodarski red nasilno izpremeniti. Obznana trdi za HRSS, da se je ona z delovanjem svojega predsednika in vodstva izjavila za protustavno komunistično propagando tako glede ciljev in metod. Le bedak more trditi — je dejal Seaton Watson — da je Radić komunist. Znana nam je politika zadnjega pol leta in, če je Radić danes državi nevaren, je bil tudi že takrat, ko se je vrnil iz Moskve. Vemo pa tudi, da je Radić kot zastopnik hrvaškega naroda le PPŽ režimu nevaren in da je neposrečeno utemeljevanje obznane le prikrivanje sramotnega akta balkanskih učencev Mussolinija napram inozemstvu.

Obznana zahteva: 1. Takojšen razpust HRSS; 2. prepoved vseh shodov in sploh vsakega delovanja stranke; 3. uporabo člena 18. zakona o zaščiti države proti HRSS; 4. zaplenbo vseh arhivov, publikacij in korespondence stranke; 5. kazensko postopanje proti vodstvu HRSS.

Policija je v par dneh izvršila ukaz in zastopniki hrvaškega ljudstva, med njimi tudi prvi podpredsednik parlamenta in član državnega odbora dr. Maček, so — poslani v ječe.

Opozicija je energično protestirala proti nezaslišanemu nasilstvu; tako demokrati, džemijet, bosanski muslimani in SLS. Voditelji opozicijskega bloka so se 6. t. m. sestali na skupno posvetovanje.

Predsednika HRSS Radića kljub temeljitemu preiskovanju strankinih prostorov prvotno niso našli. Šele v soboto zjutraj so pri ponovni preiskavi našli tudi njega v prizidku sobe, kjer stanuje njegova hčerka. Soproga njegova se ni pustila ločiti od njega in je bila z njim odpeljana v zapor.

Danes beležimo političen »uspeh« naših režimovcev v prvem tednu novega leta: od večine hrvaškega naroda izvoljeni zastopniki so morali v borbi za svobodo ljudstva napolniti ječe in svobodnoželjni narod je stisnil zobe ter se v odločni borbi le še okrepil.

Drugod

V Italiji je ista pesem za svobodo ljudstva kot pri nas. Mussolini kot pri nas PPŽ režim z vso silo divja in hoče obdržati nasilje za vsako ceno. Zadnje dni so oblasti začele na celi črti izvajati pritisk na časopise in opozicijo sploh. Hišne preiskave pri opozicionalcih so na dnevnem redu. Istočasno z vladnim nastopom uvaja tudi fašistovska organizacija vedno hujša nasilja. Čim hujši je pritisk Mussolinija, tem večji je tudi odpor in že pripisujejo Mussoliniju samo še kratko dobo njegovega divjanja nad italijanskim ljudstvom.

Nemčija. Državni kancelar Marx je zadnji čas vodil pogajanja z nemškimi nacionalnimi politiki glede sestave nadstrankarske vlade. Prevladuje mnenje, da se bodo pogajanja ugodno končala.

Jugoslovanska strokovna zveza.

SEJA VODSTVA JSZ

se vrši v nedeljo dne 11. jan. ob 9. uri popoldne v pisarniških prostorih na Starem trgu 2-I. Pravila JSZ pravijo tozadevno: Naloge vodstva so: 1. Odločanje v načelnih zadevah Jugoslovanske strokovne zveze in v njej včlanjenih strokovnih zvezah; 2. vodstvo in uprava vseh zadev, ki presegajo delokrog ene same strokovne zveze (sklepanje o obsežnejših mezd-nih gibanjih in štrajkih, odločanje, kateri strokovni zvezi pripadajo na novo organizirane stroke, odnosno, katera strokovna zveza naj jih orga-

nizira.) — Vodstvo sestoji iz načelstva z glavnim tajnikom JSZ in iz zastopnikov strokovnih zvez, ki so organizirane v JSZ. Ono voli iz svoje srede predsednika in podpredsednika. Tajniške posle vodi glavni tajnik Jugoslovanske strokovne zveze. Vodstvo ima svoje redne seje vsaj vsak tretji mesec. Za sklepčnost je potrebna navzočnost polovice članov odbora. — Tozadevna vabila smo že pretečeni teden razposlali vsem od strokovnih zvez delegiranim članom v vodstvo. Par zvez pa še kljub mnogokratnim opominom ni imenovalo svojih zastopnikov. Te pa opozarjamo, da v lastnem interesu pošljejo svojega zastopnika. Seja vodstva je velike važnosti za naše strokovno gibanje, vsled tega opozarjamo še enkrat strokovne zveze, da pošljejo svoje delegate. Vršila se bo seja najbrže dopoldne in popoldne. Dopoldne se bo obravnavalo vprašanje posameznih strokovnih zvez o njihovem delovanju, popoldne pa vprašanje centrale.

Zveza tovarniškega delavstva.

Iz tajništva SZTD. V kratkem bodo razposlane okrožnice vsem skupinam, ki bodo vsebovale navodila za redne občne zbornice tekočega leta. Skupine naj se teh navodil držijo in po njih ravnaajo. Občni zbori skupin naj se vrše že v mesecu januarju, najpozneje pa se morajo izvršiti v prvi polovici februarja.

Iz skupinske obračunske knjige je razvidno, da nekatere skupine še niso poslale mesečnih obračunov za mesec november 1924, je celo par skupin, ki dolgujejo obračune za oktober. Takemu nerednemu obračunavanju skupin bi imeli dodati samo tole vprašanje: kaj bi na primer rekle skupine, če bi se v nujnih slučajih obrnile za pomoč do Zveze, ona pa bi jih pustila kar tri mesece čakati. Skupine, ki so na dolgu za dva meseca in več, naj to čimprej uredijo, ker drugače bo Zveza primorana take skupine črtati iz članstva.

Strokovna zveza rudarjev.

Zagorje ob Savi. V nedeljo dne 18. t. m. ob 3. uri popoldan se vrši v dvorani »Zadružnega doma« občni zbor rudarske delavske organizacije. Pozivamo vse člane, da se tega občnega zbora udeležijo. Delo za okrepitev organizacije mora v začetem letu še uspešneje napredovati. Naše vrste se morajo razširiti in strniti v res krepke čete neustrašenih borcev za delavske pravice. Vsi na občni zbor!

Op. Centrala Trbovlje naj pošlje svojega delegata, da prouči delovanje skupine in poroča o uspehih centrale.

Društvo slovenskih organistov.

IV. redni občni zbor »Društva organistov in glasbenikov za Slovenijo z Prekmurjem« se vrši v torek, dne 13. januarja 1925 ob 8 uri zjutraj v dvorani hotela »Beli vol« v Celju. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo funkcije; 3. poročilo rač. preglednikov; 4. volitev novega odbora; 5. poročilo

Ali si član „I. delavskega konzumnega društva“, ki ima poleg petih prodajalen v Ljubljani tudi še trideset poslovalnic v raznih drugih krajih Slovenije?

glavnega zastopnika Jug. strok. zveze v Ljubljani; 6. razgovor o pristopu k Jugoslovanski strokovni zvezi in eventualna sprememba pravil; 7. slučajnosti. Člani imajo ugodnost polovične vožnje. Pridite vsi organizatori k obč. zboru in še svoje sotovariške pripeljite s seboj. Vsi veste, kolike važnosti je za nas organizacija, posebno pa še sedaj, ko bo za nas z vso paro delovala Jugosl. strokovna zveza v Ljubljani, h kateri pristop bomo dne 13. januarja t. l. odločili. — Odbor.

Umrli člani društva organistov in glasbenikov za Slovenijo v l. 1924: Sodec Rudolf, organist in poslovodja konzuma v Gornjemgradu, umrl dne 28. dec. 1924. Kot društveni odbor nik je bil eden najpožrtvovalnejših članov društva cel čas njegovega obstoja. Dalje sta umrli še sledeča organista: Savinšek Jakob, organist na Jesenicah in Lokan, organist v Šmartnem pri Litiji. N. v m. p.!

Prometna zveza.

Vsem skupinam, plačilnicam ter članom Prom. zveze na znanje. Pri skupni seji Jugoslov. strok. ter Prom. zveze dne 11. decembra 1924 je bil tudi naš tovariš France Beltram navzoč. Podal je izjavo, da kot podpredsednik in tudi kot član izstopa iz Prometne zveze. Izrazil je tudi željo, da se njegov odstop v našem listu objavi. — Načelstvo Prom. zveze.

Vse skupine, plačilnice ter člane Prom. zveze se naproša, da vse dopise za naše delavsko glasilo pošilja direktno na uredništvo »Pravice« Ljubljana, Stari trg št. 2, I. nadstr. Uredništvo.

Progovna sek. glavna proga Ljubljana. Že dvakrat je pisala »Pravica« o 24 urni službi na vlakovjavilnicah, naj bode še v tretje in bo mogoče še katerikrat. Za danes bi vprašali gospoda sekciskega načelnika, ali smo vlakovjavilničarji v progovni sekciji Ljubljana druge veste ljudje kot po drugih sekcijah ljubljanske direkcije, ker moramo opravljati službo 24—24 že od 11. nov. 1924 pri prometu 60 vlakov in tudi še več v 24 urah, ko pri drugih sekcijah ljubljanskega ravnateljstva do sedaj še ne vedo nič o tem in opravljajo službo v smislu 8 urnega delavnika 12—24. Ali nas mislite g. načelnik uničiti duševno in telesno, zakaj tega, kar ste Vi sedaj upeljali, si ni izmislil še nobeden, dasi smo imeli že vsake vrste načelnike. Pa nam bo kdo oporekal, da smo sitneži, saj opravljajo tudi uradniki 24 urno službo po malih postajah. To pa je zelo redko in po njih krivdi smo prišli tudi vlakovjavilniki do te dobrote. Pa pri njih je kaj drugega. Urad-

nik ima kot souslužbenca tudi kretnika, ki sta tesno med seboj vezana, da eden brez drugega ne more nič opraviti, vsaj kar se tiče signalov ne, ker je vse v medsebojni zvezi. Drugič nima uradnik nobenih zapornic in pa tudi signalov mu ni treba postavljati, pri čemur se telesno dosti manj utruja kakor vlakovjavilnik. Vlakovjavilnik je pa zaprt v svojo utico sredi proge 24 ur sam, potem pa naj skrbi, da ves čas pravilno oddaja predjave in zajeve in če ima večje sosednje postaje, tudi od postaj zahtevati odjave, posebno če niso uradniki pridni in čvrsti, postavljati signale, odpirati in zapirati pravočasno zapornice, dostikrat mora iti po štirikrat ali še več od brega kosila, da ga zavžije, ker se psu ni prav, če ga kdo odganja, kadar dobi svoj delež. Če bi bil na svatbi 24 ur v zabavi in veselju, bi se naveličal in si želel počitka, vsaj telesnega če ne tudi duševnega, pa ne v naporni službi, ko je treba misliti na vsak korak, da ga bo naredil pravilno brez napake. Radovedni smo, g. načelnik, kako se bi Vi držali, ko bi Vas zaprl za 24 ur v vlakovjavilnico, ali bi nam še potem očitali lenobo. Toliko za sedaj, drugič mogoče še kaj.

Z glavne proge. Po knjigah se piše in obče govori, da je bila tlaka odpravljena dejansko že leta 1848. Pa temu ni tako, vsaj pri državni upravi bivše južne železnice ne. Kdor ne verjame, pa naj se prepriča in napravi sam svojo sodbo v naslednjih vrsticah. Do maja meseca 1924 so izplačevali pri bivši juž. žel. prižigalcem luči na predsignalih in uvoznih signalih velikansko svoto 9 K (reci in piši devet kron) na mesec, dasi imajo nekateri oddaljene predsignale od svojih stanovanj po 600 do 1000 m. Koliko časa se pri tej poti porabi dvakrat na dan v lepem vremenu in sicer zvečer, ko je treba nesti luč na signal in zjutraj, ko se gre ponjo, to si lahko vsak sam zračuna. K temu je treba še pridejati cunje za čiščenje in vžigalice, katere se nikjer ne dobe zastoj. Iz tega vidite, da to ni plača, ampak tlaka. Od maja meseca 1924 do danes, ko to čitate, še niso izplačali nič. Zdaj naj pa kdo reče, da je tlaka minula, če je drugod, ali pri progovni sekciji Ljubljana glavna proga gotovo še ni, kar lahko vsak sklepa iz gorenjih vrstic.

Veselo in srečno novo leto želi vsem svojim tovarišem Franc Robin. — Tovariš nam je poslal tudi eno pesmico, katero smo pa shranili. Op. ured.

=====

Inserirajte v „Pravico“!

=====

»Socialna Misel«.

»Socialna Misel« začne letos že svoj četrti letnik.

»Socialna Misel« je začela izhajati kot glasilo najodločnejše borbe proti politični, socialni in kulturni reakciji. Napisala si je na svojo zastavo najdoslednejši krščanski socializem. Imela je namen zbrati okoli sebe vse socialno misleče in čuteče elemente, okrepiti krščansko demokratično misel in jo razvijati naprej.

To svojo nalogo »Socialna Misel« zdaj že tri leta izpolnjuje in jo bo odselej še bolj. Kajti reakcija se stoprav zgošča in grozi uničiti vse pridobitve svobodoljubnega človeštva. Reakcija je tudi najhujši sovražnik krščanstvu, ker je zaslužjevalka človeškega duha, ki je po svoji svobodi in želji po čezdalje večji popolnosti Bogu podoben. Reakcija našega časa je politična oblika brezsrčnega in brez moralnega materializma kapitalističnega stanu, ki so mu ideali krščanstva najbolj zoprni in največja ovira za končno ustanovitev kraljestva mamonovega na zemlji.

»Socialna Misel« bo zato letos prav posebno temu vprašanju povečala največjo važnost in skušala krščanski ideji in miselnosti priboriti zmago na vseh poljih duhovnega in javnega življenja med nami. Vedno bo šla v boj za pravice delovnih stanov, za demontiranje gnjilih temeljev današnje družbe in za zgraditev občestva, kjer bodo vsi narodi bratje, krščanski ideali vsem skupni in kjer stanovi ne bodo drug drugega izkoriščali, ampak sodelovali.

»Socialna Misel« je namenjena predvsem delovnim stanovom, zato naj se razširi med celokupno naše krščanskosocialno delavstvo, da bo naša misel zmagala! Vsak krščanskosocialni delavec naj si naroči »Socialno Misel«! Stane 40 Din na leto in se naroča pri: Upravi Socialne Misli, Jugoslovanska tiskarna, kolportajni oddelek, Poljanski nasip 2. — Ljubljana.

Kapitalizem in moderna kultura.

Kapitalizem kot vladajoč faktor v današnjem družabnem redu, je vsadil svoja zlahtna semena tudi v današnjo kulturo.

Kultura je danes monopol gotovega stanu. Novodobna kultura je zajejalka, ki se rodi od znoja in dela delovnih mas, je stavba zgrajena na ljudski bedi. Zagovorniki kapitalističnega družabnega reda kažejo še samo edino svetlo točko, t. j. kultura,

ki jo je povzdignil baš kapitalizem. Da, v resnici kapitalizem je dvignil kulturo, jo odcepil človeški družbi in jo ustvaril kot privilegij posedujočim stanovom. Iztrgal jo je iz rok tistih, ki so jo pomagali ustvarjati, te pa, ki imajo največ pravice do nje, je pahnul v temo nevede in nazadnjaštva. Masa naj živi v nevednosti! To je geslo, to je načelo kapitalizma. Kakor je kapitalizem vpregel v svoj produktivski voz moderne sužnje, ročne delavce, tako je usužnjil tudi kulturo. Kulturni delavci, znanstveniki, umetniki, vsi ti morajo biti več ali manj v službi kapitalizma.

Poglejmo si samo umetnike v naši ožji domovini. Borba za kruh jih je prisilila, da morajo svojo umetnost uporabljati v reklamne svrhe velepodjetij in raznih drugih podobnih kapitalističnih institucij. Domovina sama jih vodi v tujino. Talijin hram ni več ono mesto, kakor je bilo to nekdanj Grkom, središče vseh umetnosti, pristopne najnižjim slojem, temveč je samo zabavišče posedujočih. Kulture so dandanes deležni le oni, ki jih ne tlači borba za vsakdanji kruh. Množica pa, ki se mora boriti za svoj obstanek, katere pogled je uprt v zemljo, iz katere izvaši s svojimi krvavimi rokami drobtinice kruha, ima od kulture bore malo ali pa nič. Današnja kultura je masi luksus.

Moderna prosvitljena doba vedno naglaša in poudarja blagodejen vpliv kulture na človeštvo. Popolnoma pa je jasno, kako vpliva današnja kultura na človeštvo, ako se ozremo nazaj na svetovno morijo. Ali je mogoče, da je v kulturni dobi 20. stoletja divjala svetovna morija?

Milijoni so se morali žrtvovati, da ima blagostanje en razred. Vse tehnične iznajdbe, ki naj bi služile v olajšavo dela bednih mas, so se uporabljale, da se je vzela eksistenca milijonom, da so se zaslužili milijoni. Da, tukaj leži pred nami v vsej gototi tisti blagodejni vpliv manjšinske kulture, ki mesto da osrečuje in blaži, onesrečuje in pogublja. Kaj izgubi proletarijat z današnjim nosilcem kulture, s kapitalizmom? Nič, samo spono in vezi.

Naša moderna doba je obenem tudi doba brezmejne svobode. S kakšnim sarkazmom in pomilovanjem zrejo klicarji moderne kulture na srednji vek. Slikajo ga kot dobo teme, stoletje suženjstva. Toda ali ni 20. stoletje tudi doba suženjstva? Preštejte, če morete, narodne manjšine, ki so jim takozvani »kulturni« narodi odvzeli polno gospodarsko in tudi inviduelno svobodo.

Vse to pa seveda pod pretvezo osrečujoče kulture. Današnje suženjstvo je večje, je hujše in strašnejše

Ali kupuješ vse svoje potrebe pri I. delavskem konzumnem društvu?

Izpoved »neme« deklice.

(Serafina Schaueng. — A. Kordin.)

(Konec.)

Vendar, ako pomislim, da me bo ljuba mamica vprašala: »Ali ga je rešila Tvoja ljubezen?« — potem bi govorila jaz. Toda ne; tudi to naj bo kazni, da bom morala odgovoriti: »Mati, predolgo sem se morala boriti proti sovraštvu in zaničevanju. Imela sem dovolj časa, da sem izvojevala ljubezen, da bi jo pa naučila tudi govoriti, za to je prišla smrt prežgodaj.«

Sedaj pričakuješ, moj nesrečni oče, morebiti da te bom prosila: »Začni novo življenje!« Ne, tega ne smem! Za Tvojo srečo sem dan za dnem žrtvovala svoje življenje. Vendar, čeprav sem videla, kako hitro gine moja življenjska sila, mi smrt ne more dati poguma, da bi izrekla tako prošnjo. Samo eno vprašanje me teži: Ali misliš, da je več takih otrok, katerim hudičeve spletke zastrupljajo njih življenje?

O potem, moj dobri, ljubi oče, potem bi položila te otroke na tvoje toplo, zlato srce!

Jaz bom onstran gotovo dolgo trpela, ker sem tako dolgo nosila sovraštvo v svojem srcu.

Ako pa pridem čista k svoji mami, potem bo tudi moja ljubezen čisto belo žareča.

In kadar še Ti prideš k nam, potem, o veseli se oče, potem ne bom več Tvoj nemi otrok.

Torej na svidenje, oče, v solncu in luči!

Oče, moj ljubi oče!

Naslednjega dne je prinesel sel gospodični Staničevi dopisnico. »...Ali bi hoteli oskrbovati grob mojega otroka. Vi ste bila njegova edina prijateljica in poznate njene ljubljene cvetlice. Najboljši, da zasadite strupene gobe, ker življenje mojega otroka je bilo zastrupljeno.«

Čez tri mesece je prišlo debelo pismo, pismo od iste roke s tujim poštnim pečatom.

»Vi ste mi dali na grobu mojega otroka njegovo izpoved. Tu Vam jo pošiljam za nekoliko časa, ker Vi žrtvujete svoje življenje za take otroke. Morebiti boste marsikaterega otroka potem lažje in bolje spoznali.

Jaz delam sedaj z zelo dobro plačo v tovarni. Ves dan preživim sklo-

njen nad težkim delom. V nekaterih letih bom gotovo umrl zaradi iste bolezni, kakor oba, moja dobra žena in hčerka, ki sem jima skopal jaz prežgodnji grob.

Moj ljubljani otrok je žrtvoval svoje življenje za mojo srečo. Včeraj sem bil po več letih pri s p o v e d i. Danes v jutro pri sv. obhajilu. Jaz sem zelo s r e č e n.

To Vam pišem pri zadnji mrtvaški sveči mojega otroka...«

Dve besedi je podčrtal mož: »pri spovedi« in »srečen«.

»Spovedati se, to se pravi, povedati vse, kar teži in peče in česar se bojimo in želimo tu notri. In potem smo srečni in mirni.«

Vendar ni vsega razodel nesrečni oče. V bližini je živel oče, hrom in nesposoben za delo, ki je imel sina. In za tega sina se je zavzel on, da ga izšla, da bo ta deček dosegel hrepenenje njenega nemega otroka, da bo smel v svojih maziljenih rokah držati Najsvetejšega.

Kar ni izpolnil na svojem lastnem otroku, to je dosegel na tujem in to po ljubezni, za katero se je žrtvovala njegova n e m a hčerka.

Še nižje, še višje.

Nekega dne se sprehaja bavarski kralj Ludovik I. po ljudskem vrtu. Slučajno pride v najbolj oddaljeni kot vrta, kjer dobi vojaka na straži, ki je skril nekaj pod svoj plašč, ko je zagledal bližajočega se gospoda v civilni obleki. Nezaupljivo gleda osupnjeni vojak sprehajalca, ali ker je bil ta civilno oblečen, se hrabremu vojaku čelo razjasni tako, da nepoznane gospoda celo nagovori in ljubeznivo reče: »Gospod, o kako ste me oplašili.« Kralj smehlja odgovori: »Morda imate slabo vest.« Vojak reče na to: »To sicer ne, ali ker sem še malo časa v Monakovem, ne poznam nobenega tukaj, pa povedali so mi, da prav sem prihaja naš dobrotljivi kralj večkrat na sprehod.

Sedaj sem nekaj jedel, česar pa vojak na straži ne sme nikdar storiti, in ko sem vas zagledal, sem hitro skril pod svoj plašč, kar mi je še ostalo. Sedaj hočem pojesti še to, saj morda ne pride tako precej semkaj kak človek, kaj mislite vi, gospod? Pa veste, kaj sem jedel? Uganite?«

»No,« reče kralj: »imate prašičjo pečenko?«

od onega v srednjem veku raditega, ker se vrši pod krinko samoodločbe in najširše svobode. Glej moderne sužnje, kako garajo in delajo dan za dnevom prostovoljno, da ne poginejo za čestnim ogrom. Njih roke so žuljave od dela za moderno kulturo. Mogočne stavbe s krasnimi sobanami, vse to je delo njihovih rok. Toda oni prebivajo in stanujejo v nizkih barakah, v zaduhlih podzemskih breznicah.

Vse to je plod in posledica kapitalizma. Kapitalizem je uvedel danes anarhijo v produkcijo, vrgel kulturo z njenega visokega piedestala v smrdljivo mlako vladajočega profita, ter jo tako izneveril njenemu visokemu namenu. Kultura bo blagodejno vplivala le tedaj, ko bodo ljudstva socialno osvobodjena.

Tedenske vesti.

Nevarno je obolel č. g. Anton Komlanec. Našim tovarišem je gotovo dobro poznan, saj je kot nekdanji glavni tajnik JSZ zelo marljivo in požrtvovalno delal za uresničitev delavskih teženj in potreb. Dobremu gospodu želimo, da mu Bog zopet povrne ljubo zdravje.

Umrli je belgrajski župan Mihajlovič. Med sejo v vladnem predsedništvu se je Mihajlovič nenadoma zrušil mrtev na tla, zadet od srčne kapi.

V Zagrebu so na novega leta dan podražili kruh za pol dinarja pri kilogramu. Tu vidimo zopet lepo sliko kapitalistične družbe. Dinar na borzi raste, toda njegova kupna moč pada. Na prvo se ozirajo napram delavcem posebno državna in pa rudarska podjetja, na drugo pa vedno bolj stisnjeni želodci delavskih družin.

V Senju je skočil skozi okno svoje hiše umirovljeni finančni stražnik Štokić ter se ubil. Vzrok: revščina vsled prenizke penzije. Znamenje časa.

* * *

»Protiboljševiški blok« na Balkanu. Kapitalistične vlade vseh balkanskih držav, katerim že vsem skupaj prav pošteno teče voda v grlo, se hočejo na vsak način obdržati na svojih stolcih in z bičem komandirati ubogo delavno ljudstvo. Ker je pa vendarle resna nevarnost, da se stolčki tem ljudem v najkrajšem času prevrnejo in zavlada po Balkanu zopet enkrat ljudska volja, so se tega tudi ustrašili. Spoznali so, da so vsak v svoji državi preslabi, da bi še nadalje krotili ljudsko voljo, je bilo potreba, da stopijo vsi skupaj. Toda kako morejo skupaj delovati

Pašić, Mussolini in Cankov, v očeh ljudstva si najhujši sovražniki, čeprav v svojih namerah najbližji bratci. Izmislili so si sredstvo, s katerim bodo svojim ljubim narodom lahko oči obrisali. Bolgarski minister Cankov je obiskal Pašića in mu svetoval v ta namen mednarodno pot. Sredstvo za to naj bi bila boljševiška nevarnost, ki je tudi mednarodna. In res, udarili so vsi skupaj proti boljševikom in pot za zblizanje jim je bila lahka. Na tej podlagi se snuje ravno sedaj nova balkanska zveza. Če jim bo pa kaj pomagalo, je pa težko verjetno, ker ljudje ne gredo več na take limanice. Balkanski narodi vedo le to, če so vlade vseh držav poštene in pravične, da bodo vsi ljudje imeli zadovoljno življenje, potem tudi boljševiške nevarnosti biti ne more.

Delavska zakonodaja.

Delavska zakonodaja v naši državi je že precej razvita, vendar pa se veljavni zakoni ne izvajajo tako, kot bi se morali. Zgodi se, da celo najvažnejše določbe zakonov ne pridejo v poštev. Dejstvo je, da se one določbe, ki obtežujejo delojemalca, prav izvajajo, med tem ko pa določbe, od katerih bi imeli seveda le delavci koristi, le malo, a čestokrat sploh ne izvajajo. Vzrok temu pa je največ to, ker je delavstvu soc. del. zakonodaja prav malo poznata, čestokrat celo nič. Zaradi nevednosti in premalega poznanja delavske zakonodaje od strani delavcev samih se večkrat zgodi, da trpi ta ali oni precejšnjo škodo, včasih pa tudi celota. Da se v bodoče kaj takega ne bo dogajalo, ali če se že zgodi, da si bo prizadeti znal tudi sam pomagati, bomo v našem listu priobčevali najprvo najvažnejše določbe zakonov, ki so že v veljavi in se morajo po njih ravnati tako delojemalci, kakor delodajalci. Lastna korist vsakega delavca je, da se seznani s to delavsko zakonodajo, da spozna, kje in kakšne so njegove pravice in dolžnosti. Zato naj vsakdo pridno čita delavsko zakonodajo.

Zakon o zaščiti delavcev, ta zakon je bil razglašen v »Uradnem listu« št. 74 z dne 13. julija 1922. Zakon o zaščiti (varstvu) delavcev se deli na osem oddelkov, ki so:

1. Obče odredbe.
2. Odredbe o zaščiti delavcev.
3. Delavske zbornice.
4. Borze dela.
5. Delavski zaupniki.
6. Delavske legitimacije.
7. Kazni.
8. Zaključne odredbe.

Zakon o zaščiti delavcev velja za vsa obrtna, industrijska, trgovska,

prometna, rudarska in njim podobna podjetja, v katerih je zaposleno pomožno osebje, to je vajenci, pomočniki in drugi delavci, odnosno delavke. Podjetje, kjer delajo izključno le člani rodbine, ne spada v ta zakon.

Za podjetje ali obrat se smatra vsako organizirano delo v strokah narodnega gospodarstva, ki se opravlja na posebnih za to določenih krajih, bodisi v zaprtem, bodisi v odprtem prostoru. In sicer s pomočjo posebnega pomožnega osebja. Podjetja, ali obrati so pa dvojne vrste, industrijska ali tvorniška in obrtna. Zakon prišteva industrijskim podjetjem vsa ona, v katerih dela najmanj 15 delovnih moči povprečno v razdobju 3 mesecev. Pravilnik o izvrstitvi podjetij v posamezne skupine, ki prej še ni bil objavljen, navaja za industrijske obrate tele znake.

1. Zaposlenje večjega števila delavcev, najmanj 15.
2. Posebna obratovališča.
3. Tehnična delitev dela.
4. Strojni ali motorski pogon.
5. Proizvajanje v velikem obsegu.
6. Protokoliranje firme.
7. Vodstvo obrata na trgovski način.

Zakon o zaščiti delavcev navaja dalje točno, kdo se smatra za pomožno osebo, ker le za pomožno osebo veljajo njega določila. Pomožno osebo je so vse one osebe, brez razlike spola, ki delajo stalno ali začasno v podjetju, ki spada pod ta zakon, ali sicer ali zaradi izučevanja v kakršnikoli stroki dela ali pa za nagrado. Za osebe, katerim so poverjeni posli višje vrste (poslovodje, knjigovodje, blagajniki, inženirji itd.) in ki se ne smatrajo za pomožno osebo v smislu zakona o zaščiti delavcev, velja zakon o trgovskih pomočnikih z dne 16. januarja 1910, drž. zak. št. 20.

Delovno razmerje med lastniki podjetij, spadajočih pod zakon o zaščiti delavcev in njim pomožnim osebjem, se ureja z individualno ali kolektivno pogodbo, ki ne sme nikoli nasprotovati odredbam tega zakona. Ta določba je važna, ker so vse pogodbe, ki bi vsebovale dogovore, nasprotujoče zakonito določenemu delovnemu času, odnosno nagradi za nadurno delo v manjši izmeri nego dopušča zakon, pravno neveljavne. Ko bi se na primer delavstvo pogodilo s podjetnikom, da bo delalo v obratu, za katerega je dopusten največ deveturni delavnik, deset ur in vrh tega še brez nagrade za nadurno delo, je pogodba neveljavna, podjetnik pa je kazniv zaradi kršenja zakona.

(Dalje prih.)

Prosveta.

Predpisi za zaščito delavstva. V založbi Tiskovne zadruge je izšla zadnji čas knjiga: »Predpisi za zaščito delavstva«. Ker so naša industrijska, obrtna in trgovska podjetja prišla dostikrat v zadrege in navzkrižje z inspektoratom dela vsled nepoznanja predpisov o zaščiti delavstva, je imenovana zadruga izdala te predpise. Knjiga obsega zakon o inspekciji dela, pravilnik o higijenskih in tehničnih varnostnih odredbah v podjetjih, pravilnik o zaposlevanju inozemskih delavcev, uredbo o delovnem času v obrtnih in trgovskih podjetjih, uredbo o odpiranju in zapiranju obratov ter pravilnik o podaljševanju delovnega časa. Na knjigo opozarjamo vse naše odbornike posameznih strokovnih zvez, da si jo nabavijo, ker je nujno potrebno, da vse te predpise dobro poznajo in v zaščito delavstva tudi uporabljajo. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

KREKOVA MLADINA.

»Krekova mladina« v Ljubljani ima zopet redno govorniško šolo po praznikih, ki se vrši vsako nedeljo in socialni tečaj, ki se vrši vsak četrtek. — Odbor.

Na 5. redni seji centrale, ki se je vršila v Celju, se je med drugim tudi določilo, da se vrši I. delavsko-mladinski zlet »Krekove mladine« letos v sredi poletja v Dev. M. v Polju. Sestavil se bo v kratkem pripravljani odbor, da gre takoj na delo. Zato se centrala obrača na vse okraje, kjer še ni podružnic »Krekove mladine«, da se po možnosti tudi pripravijo na prvo večjo prireditev vse naše »Krekove mladine«.

Ustanovni občni zbor podružnice »Krekove mladine« Zalog—Spodnji Kašelj se je vršil 2. t. m. v Zalogu, v prostorih posestnika Ivana Mejača. Zborovanje je vodil gosp. kaplan Jak. Širaj, ki je uvodoma obrazložil pomen naše del. mladinske organizacije »Krekove mladine«. Izvolil se je nato odbor z mladimi močmi, ki nam jamči za jako dober uspeh. Za predsednika je bil izvoljen tov. Leopold Lukec iz Spodnjega Kašlja. Centralo je zastopal tov. Franc Kordin, ki je bodril mladino k vztrajnemu delu za cilje »Krekove mladine«. Nadalje je povzel besedo Štefan Rupret, ki je v lepih besedah podal zgodovino naših organizacij do Krekove mladine. K zaključku se je oglasil že župan Franc Kukavica s pozivom na vztrajno delo v organiza-

Ali veš, da ima zadruga poleg raznih vsakdanjih potrebščin tudi najcenejše in najboljše oblačilno blago, poleg tega pa še

3% popust?

»O, taka bi bila prav dobra, ali tako visoko ne zmorem, le nižje.«

Kralj na to: »Morda je kos domačega peršuta?«

Vojak: »A, ta mi sicer dopade, ali danes ga ni, le še nižje!«

Kralj: »Torej imate kos švicarskega sira?«

Vojak: »O bežite s svojim švicarskim sirom« in z velikim smehom pove, da je to vendar nekoliko boljše od sira, pa vendarle še nižje.

»No, tedaj imate gotovo redkev,« vzklikne kralj ves vesel.

»I seveda to je,« reče vojak pa ne samo eno, marveč dve imam; in glejte, eno sem skoraj vso snedel, in drugo imam še celo, morda vam zamorem ž njo postreči? Le vzemite in jejte!«

Kralj reče na to ponudbo: »Lepa hvala, le pojejte jo sami, dobro vam tekne. Jaz moram na kosilo in ne maram si pokvariti teka z vašo redkvijo, z Bogom!«

Ko je bil pa kralj že nekoliko oddaljen, zakliče pogumni stražnik, ko je zadnji kosček svoje prve redkve pojedel, za njim: »Gospod, počakajte še nekoliko.«

Kralj se obrne ter obstoji.

Vojak na to: »Bodite tako dobri, ter povejte mi, kdo da ste, ker ste tako dobri; rad bi namreč vedel, s kom sem imel čast govoriti?«

»Zdaj pa ne ostane drugega, kakor da tudi vi uganete, kdo da sem,« reče kralj.

Med tem pa grize vojak drugo redkev in kralja prav ostro premeri od nog do glave ter samozavestno reče:

»Brez zamere! Vi ste gotovo kak kanclist.«

Kralj reče na to: »To je že imenitno, ali še višje.«

»Torej ste kak sodnik,« vpraša nadalje vojak.

Kralj: »Tudi to je imenitno, ali še višje.«

»Ste morda kak vodja ali predsednik kakega višjega urada?« ugi-ba vojak.

»Le še višje,« reče kralj v smehu.

Vojak na to: »In to mi je všeč in me zelo veseli, da me je doletela taka čast, da zamorem s tako imenitno gospodo govoriti. Gotovo ste kakšna ekselencja.«

Kralj na to: »Tudi to je imenitno, ali le še višje.«

Zdaj pa strmeči vojak vzklikne: »Zdaj pa mi ne ostane drugega, kakor da vam rečem, da ste sam kralj.«

Kralj reče prijazno nato: »Zdaj ste uganili, res kralj sem.«

Vojak na to: »Bog pomagaj in vsi svetniki! Za božjo voljo prosim, držite mi to redkev, da zamorem še pravočasno salutirati.«

Nato je kralj prijel redkev in jo

držal, neustrašeni vojak pa je hrabro salutiral.

Nazadnje je kralj oddal vojaku redkev in oba sta se zadovoljno poslovila.

Strah v gozdu.

V temnem gozdu je stala svoj čas čedna hišica, v kateri je stanoval logar s svojo ženo. Mož je bil junak, ki se ni nikogar bal in se je v samotnem gozdu čisto dobro počutil. Neka dne pa je imel opravke v tri ure oddaljenem trgu, kamor se je zjutraj že na vse zgodaj napotil. Srečno je dovršil svoje opravke in vesel, da mu je vse tako gladko šlo, si ni mogel kaj, da bi si ne privoščil pri znanu ob cestni gostilni kozarec »boljšega«, ki je pa tako blagodejno uplival nanj, da je naročil še enega. Medtem se je zunaj pooblačilo, in vse je kazalo, da se skoro vlije ploha. Našem logarju vkljub temu, da se je že delala noč, ni kazalo drugega, kot da malo počaka. Pozno v noč je že bilo, ko se je naveličal čakati in jo je s krepko gorjačo v roki mahal skozi gozd. Dež je lil in bliskalo se je, da je moral biti jako oprezen, da ni telebnil v obcestni jarek. Kar nenkrat pa se je mož spodtaknil ob

nečem in padel po neki dolgi stvari. Tedaj se zabliška in logar je videl, da je zadel ob mrtvaško rakev. Nekaj časa je dvomil, ali prav vidi ali ne, a zopet se zabliška in videl je, kako se je pričel pokrov na rakvi počasi dvigati. Groza ga prešine, vendar on ni bil bojzljivec, kmalu se zave, dvigne pokrov popolnoma in začne neusmiljeno pretepati po božji stvari, ki je bila v rakvi. Mrlič si pa tudi tega ni pustil dopasti, mislil je, da je prišel sam bognasvaruj in da bosta zdajle šla. In začel je bridko tarnati, slednjič je pa spoznal, da je to le logar in ga prosil: »Oh, gospod logar, pustite me, pustite me, prosim vas!« »Ha, jaz ti bom pokazal tukajle poštene ljudi strašiti, je sikal logar in zopet krepko pritisknil. »U, u!« je upil človek v rakvi in skušal zlesti ven, »saj jaz nisem mislil strašiti, saj me poznate gospod logar, jaz sem vaški mizar. Ravno sem nesel rakev skozi gozd, ko me vjame ploha, in ker nisem imel nikamor drugam iti, sem zlezel v rakev da se ubranim mokroti.« Sedaj se je šele logar odahnil in ž njim vred tudi mizar, katerega so logarjevi udarci tako krepko obdelovali, da je slovesno obljubil, da ne pojde nikoli več prostovoljno v rakev.

ciji, ki bode tudi v korist občine. Po kratki debati zaključili tov. predsednik ustanovni občni zbor. Pristopilo je takoj 50 članov in članic.

Krekova mladina v Celju se pripravljala na obletnico, ki se vrši 15. februarja. Toliko v vednost podružnicam, da se za isti dan, ako je le mogoče, vzdrže svojih prireditev. — Predsednik.

Tovariši v Hrastniku in Ljutomeru sporočite, kdaj se vrši sestanek Krekove mladine.

Očitane pijančevanja delavstvu.

Sv. Miklavž pri Ormožu.

Nepobitna resnica je, da je vedno delavec kriv vsega zla, kapitalist pa je vedno nedolžen. Če kupuješ blago v trgovini, pravi trgovec: ne morem ceneje dati, ker stane vožnja po železnici preveč, ker železničarji hočejo imeti veliko plačo. Če pojdeš k drugemu, pravi, zato je drago, ker delavci v tovarnah preveč zaslužijo; ako je slaba letina, kakor je bila letos za vinogradništvo, je kriv viničar. Vedno smo vsega zla krivi na svetu mi najnižji sloji, po bodisi potem tega ali onega stanu.

Največja krivica se nam pa dela s tem, da se nam očita brezmejno pijančevanje, ter še zraven zamuda časa, to je število plavih dni. Temu se moramo kar najsilneje upreti, da izbrisemo ta madež iz naših delavskih vrst. Nikdar še noben časopis ni beležil, koliko so popili in koliko popijo gospodje pri raznih čajankah, svojih vednih obiskih, sprejemih, salonskih plesih in zabavah. Nikoli se ni vrglo v javnost, da taki premnogi lahko živci ne delajo niti eno uro na dan. Tega jim še nihče ne bi smel povedati ali očitati. Nasprotno! Le delavstvo popije tiste ogromne množine likerjev, šampanjca, vina, žganja itd. To naj bo tisto delavstvo, ki hodi danes raztrgano ter ne zasluži več, kakor za črni kruh in nezabeljene žgance. Resnica je, da višji sloji smatrajo delavca za pijanca, zapravljevalca, da mu pripisujejo njemu samemu krivdo svoje bede in pomanjkanja, seveda vse vsled golega pijančevanja.

Pa poglejte dalje. Videti je tu pa tam na javnih mestih plakate, predstavljajoče usodo pijančevanja. Povsod se vidi na sliki, da je to namenjeno le delavstvu, ker žrtev alkohola, slikana v človeški podobi, predstavlja zopet enega izmed delavcev. Nikdar se pa ne vidi na sliki nobenega pijanca s cilindrom na glavi ter s frakom, ki pije alkohol dan za dnem kot riba vodo.

Krščanski delavci, delavke, zganimo se in zavedajmo se naše dolžnosti, priboriti in ohraniti našemu delavskemu imenu značaj treznosti, varčnosti in poštenja. Vsak izmed nas naj zastavi vse svoje moči, da enkrat za vselej temeljito zavrne tako očitke. Že vsled tega je potrebno, da se strnemo v močno vrsto, organizacijo, ki naj bi pomenila mobilizirane bataljone ljudi treznosti in poštenjakov. Onim pa, ki mislijo, da bi prepotrebno povišanje mezd pospeševalo pijančevanje, svetujemo, da naj bodo v svoji sodbi pravični, naj rajši zbirajo podatke, koliko dni v letu mora biti toliko delavskih družin brez kruha, posebno viničarji, ter za koliko bi se morale mezde povišati, da bi delavci vse dni v letu imeli vsaj svoj vsakdanji kruh.

Gospodarstvo.

Zagreb. Italija 2.0895—2.7195 (2.7050—2.7350), London 303.10—306.10 (304.85—307.85), Newyork 63.47—64.47 (63.90—64.90), Pariz 3.4650—3.5150 (3.50), Praga 1.9250—1.9550 (1.9430—1.9730), Dunaj 0.0892—0.0912 (0.09—0.0920), Curih 12.44—12.54 (12.56—12.66). Tendence padajoča, blaga dovolj na razpolago.

Curih. Belgrad 8 (8), Berlin 1.229 (1.2210), Italija 21.73 (21.73), London 24.36 (24.36), Newyork 513 (513),

Praga 15.50 (15.50), Pariz 27.84 (27.84), Dunaj 0.00725 (0.007225).

Koliko dolguje naša kraljevina tujim državam? Naš dolg severnoameriškim Združenim državam znaša 62 milijonov 865.000 dolarjev (tu pa ni všteto Bleerovo posojilo), kar znaša po tečaju dolarja z dne 31. decembra 1924 3991.9 milijonov dolarjev. — Angliji dolgujemo 30.732.819 funtov šterlingov ali 9435 milijonov dinarjev. — Naš dolg Franciji dosega 1743 milijonov frankov ali 6067.5 milijonov dinarjev. — Italiji dolgujemo 17 milijonov lir ali 46 milijonov dinarjev, skupno torej 17.465 milijonov, ali 17 in pol milijarde dinarjev! To vse pa še brez dolgov, katere so Srbi pri ujedinenju seboj prinesli izza predvojnega časa.

Železniška tarifa na sladkor je znižana za 38 odstot. Če bo to prišlo v korist konzumentom ali fabrikantom, ni povedano. Interesantno je, da je kartel prosil le za 30 odstot. znižanje.

Dopisi.

Tržič. V ponedeljek, 22. m. m., se je vršila druga seja tržiškega občinskega odbora. Seji je javnost pripisovala veliko važnost. Zato se je napolnila do zadnjega kotička soba za poslušalce. Seja je bila izredne važnosti, ker se je šlo za občinski proračun izdatkov in dohodkov. Najbolj živahna debata je bila pri postavitvi za krajni šolski svet v Tržiču. Tu se je zopet vnela borba med večino in zastopniki SLS. Kraj. šol. svet se nahaja v rokah SLS. To pa nasprotnike silno boli. V svoji naivnosti in vsled napačnih informacij je g. župan celo izustil, da je proračun kraj. šol. sveta potrjen. Na to županovo trditev so pristali tudi trije člani večine občinskega odbora, kateri so obenem tudi člani kraj. šol. sveta, kar je zanje jako značilno. Da javen funkcionar pade tako, da taji to, za kar je sam glasoval, je dovolj rečeno. Vsled tega je predlagal član kluba SLS, da naj sklene obč. odbor sledeče: Obč. odbor v Tržiču zahteva, da najvišja šolska oblast pregleda proračun kraj. šol. sveta in dožene, če je isti res potrjen. Temu predlogu pa se je uprl g. župan sam in ga ni hotel dati na glasovanje, kar je dovolj slabo izpričevalo za g. župana. Tu se je zgodila krivica in klub SLS je proti temu protestiral. Nasprotnike pa to dejstvo pokaže v precej jasni luči, kakšni politični intriganti so in da jim ni v prvi vrsti blagor občinskega gospodarstva, ampak politika. Gosp. župan je na to stavil v imenu starešinstva sledeči predlog: 1. Vsota, ki je določena za fond zidave nove šole, se porabi za popravilo stare šole. S tem je soglašal klub SLS. 2. Vlada se pozove, da preišče delovanje kraj. šol. sveta v Tržiču in da istega razpusti. V tej točki pa se zrcali pateranost demokratskega denuncijantstva, kateremu sta se pridružila priveska socialistov in uskokov. 3. Da se izšolajo iz tržiške šole vsi otroci, ki ne spadajo v tržiško občino. Delavstvo in uradništvo, stanujoče v Bistrici, zaposleno pa v Tržiču, se bo lahko zahvalilo socialistom, ker njihovi otroci bodo lahko hodili v šolo v Kovor, namesto v Tržič, kjer se jim nudi višja izobrazba. Torej je tudi socialističnim voditeljem več politično intrigantstvo, kakor pa delavski interesi in izobrazba. Delavstvo zapomni si to! Celoten občinski proračun znaša 562.756 Din. Zanimivo je tudi to: Za leto 1924. so se občinske doklade znižale, ker smo stali pred volitvami. Za leto 1925. pa so se doklade zvišale v precej višji meri, kakor so se pa v prejšnjem letu znižale. Ali ni to politično demagoštvo? Socialističnemu delavstvu pa priporočamo, da vrže raz sebe to delavsko sramoto!

Zabukovca-Griže. Znano je, da so nekaj v našem kraju igrali prvo vodilno vlogo socialni patrioti. Proletarijatu so oznanjali svoje nauke toliko časa, dokler sami niso prejeli za plačilo rumeno svetilko in palčko.

Danes so ravno ti bivši agitatorji socializma najbolj vneti zagovorniki kapitalizma in obenem največji sovražniki našega pokreta. Nedavno, ko je rudnik nekaj delavcev odpustil, so bili v prvi vrsti prizadeti pristasi naše organizacije, vsak »klerikalec« je bil nevaren element. Razume se, da z zagovornikom socijev niso tako postopali, vemo tudi zakaj. Vendar so se socialistične vrste skrčile, tako da je danes komaj še nekaj teh oboževalcev marksizma. Poleg prerakanja v lastnih vrstah ne pozabijo tudi semintja na našo organizacijo. Ker ne morejo našim poštenim zaupnikom nič očitati, so spravili v zadnjem času na dan bajko, čes da je naša organizacija, naša strok. zveza rudarjev prešla od Trb. premog. dr. reci in piši en milijon za zidavo svojega doma, zato ne nastopa proti tej družbi. Mar mislijo sociji, da smo mi tudi v Brodu in da smo tudi prejemali mastna plačila, da izdajamo svoje sotrpine? Naša organizacija rade volje prepušča celi milijon vsakemu, ki bi ga rad posedoval. Za časa stavke leta 1923. tudi naša organizacija ni lojalno podpirala T. P. D., marveč je stala na braniku za interese izkoriščenih in ne samo v stavki, marveč tudi v parlamentu se je naša parlamentarna delegacija — posl. Kremžar, Kugovnik in Gostinčar — zavzela za rudarje, med tem ko je socialnodemokratski poslanec Divac svečano molčal. Zato pa bodite prepričani, da delavstvo ne bo nasedlo Vašim lažem ter se bo oklenilo edinole naše strokovne organizacije rudarjev, katera je edina braniteljica delovnega ljudstva.

Velenje. Poldrugo leto se že nismo oglašili v javnosti, ter napisali velenjskih novic v naš list. Prepustili smo rajši prostor predvsem drugim krajem, kjer organizacije lepše cveto, kot pri nas. Mi smo pa ta čas malo umolkli, rekli bi: zadremali. Ker smo pa dremali, zato pa nimamo poročati veselih novic. Sigurno je, če bi bila naša organizacija do slednjega delavca izvedena, bi lahko marsikaj preprečili, kar pa vsled dremanja nismo mogli. Da bodo pa drugi tovariši po naši širni domovini vedeli, kako se nam godi, bomo vseeno opisali naše težko življenje. Dne 1. junija 1924 se je uvedel pri nas bosanski sistem, takozvani »Radnički ugovor«, ki pa nikakor ne odgovarja razmeram v Sloveniji. Z bosanskim sistemom se je uvedlo sledeče: Delavec sam dobi 20 kg moke na mesec, razdeljeno v tri vrste: belo, krušno in koruzno. Družinski člani pa dobe po 8 kg mesečno. Ako pa večina delavstva želi izplačilo v denarju, se lahko izplača, če pa v materialu, se da v blagu ter uvede državni konsum. Na ta način bi dobil delavec 1 kg zabele 1% ceneje od fiktivnih cen za vsako osebo, v isti meri tudi sladkor. Moka bi se zaračunala po 1 dinar kilogram. Premoga dobi oženjen tri metrske cente manj na mesec kot prej. Odvzela se nam je aprovizacija, čeprav je razen 40 delavcev glasovalo celotno delavstvo za njo. Odrzale so se delavstvu tudi osebne in družinske doklade. Delavec je prej dobil 27 K za dnevno delo zase, za ženo in za vsakega otroka po 13 kron. Danes ne dobi delavec samec nobene doklade, oženjeni pa za sebe in za vsakega otroka le po šest kron dnevno. Povrhu tega smo izgubili vsled previsoke carine na progi Dravograd—Celje še odjemalce za premog v Nemško Avstrijo, ker pride velenjski premog 4 Din dražji, kot pa trboveljski, ki je za polovico boljši. Državna podjetja kupujejo premog tudi pri Trb. prem. družbi in ne več v Velenju, ki je državno podjetje. Pa to še ni vse. Bosanski sistem nam je požrl tudi stanovanjske doklade. Namesto, da bi država zidala stanovanjske hiše in nam preskrbela stanovanje, nam odtrguje še stanovanjske doklade. Delavstvo je prikrajšano tudi pri akordnem delu, v tem namreč ne sme prekoračiti 25% navadne dnevne plače, ki znaša 30 Din. Na vse to se nam je še pred dobrim letom vrinilo zdravnik dr. Branka Žireka, ki nad

vse surovo postopa z delavstvom. Ker se ni mogel drugače vrniti k nam, odklanjalo ga je namreč vse delavstvo, je postal orjune in to mu je pomagalo. Ker ga plačujemo mi s svojimi žulji, bi moral pač vedeti, da je njegov kruhodajalec delavstvo in bi moral z njim tudi drugače postopati. Ker pa vemo, da bo javnost zelo zanimalo, kako on postopa z delavstvom, bomo v eni prihodnjih števil natančno orisali njegovo »samaritansko« delovanje med ubogimi rudarji. Proti vsem tem krivicam smo poslali na različna mesta mnogo prošelj in spomenic, pa od nikjer nismo dobili niti odgovora. No, saj se ne čudimo, zapomnimo si pa le enkrat za vselej vsi skupaj, da je prva le organizacija, ki predstavlja delavsko moč in trdno voljo, katere edino se vse boji. Komur je za zboljšanje, naj dela najprvo za močno organizacijo.

Razno.

Nov premogovnik v Srbiji. V selu Jabukovcu v okraju Krašičkem so našli nov premogovnik.

Na Francoskem so v zadnjem času velike povodnji. Pod vodo so že cele vasi. Posebno mnogo škode je povodenj napravila v Bretagni.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Par dopisov, ki so došli prepozno, je moralo izostati vsled preobitega materiala. Priobčimo jih prihodnjč.

Pogrebno društvo Marijine bratovščine v Ljubljani naznanja glasom društvenih pravil § 15, da se vrši redni občni zbor v nedeljo, dne 11. januarja 1925 ob 2 uri popoldne v prostorih št. jakobske prosvete Sv. Florjana ulica št. 15 s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročila predsednika, tajnika, blagajnika, in preglednikov; 3. odobritev letnega računa in sklepanje o poredelitvi absolutorija odboru; 4. določitev prispevkov za leto 1925; 5. volitev odbora in preglednikov; 6. sprejemba pravil; 7. slučajnosti. V slučaju nesklepčnosti občnega zbora ob napovedani uri se vrši pol ure za tem drugi občni zbor, ki sklepa neoziraje se na število prisotnih članov. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

r. z. z. o. z.

ki posluje v novourejenih prostorih

v Ljubljani, Mestni trg 6.

Telefon št. 9.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje

najugodneje

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. — Izven ljubljanskim vlagateljem so na razpolago poštne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

amstvena glavnica nad 10.000.000 Din.